

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра судоустрою та прокурорської діяльності

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СУДОВІ СИСТЕМИ ТА ПОРІВНЯЛЬНЕ СУДОВЕ ПРАВО»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Освітня програма/спеціалізація – «Міжнародне право»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2017

Робоча програма навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» спеціалізації «Міжнародне право» міжнародно-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 22 с.

Розробники

Москвич Лідія Миколаївна – завідувачка кафедри судоустрою та прокурорської діяльності, докторка юридичних наук, професорка
Бородіна Ірина Валеріївна – доцентка кафедри судоустрою та прокурорської діяльності, кандидатка юридичних наук

Гарант освітньої програми

Комарова Тетяна В'ячеславівна – доцентка кафедри права Європейського Союзу, докторка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри організації судових та правоохоронних органів
(протокол № 12 від 31 травня 2017 р.)

Зміни та доповнення затверджено на засіданні кафедри судоустрою та прокурорської діяльності
(протокол № 1 від 01 вересня 2020 р.)

Завідувачка кафедри Mos Москвич Лідія Миколаївна

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	12
5. Теми лекційних і практичних занять.....	13
5.1. Теми лекційних занять.....	13
5.2. Теми практичних занять.....	14
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	16
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	18

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне право» підготовки бакалаврів спеціальності 293 «Міжнародне право» галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини» Спеціальність – 293 «Міжнародне право» Спеціалізація – «Міжнародне право» Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 3		Рік підготовки:	Рік підготовки:
		3 семестр	3 семестр
Загальна кількість годин - 90		Лекції	Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента - 6-8.		22 год.	6 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		26 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		42 год.	80 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань залік	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань залік

Мета навчальної дисципліни – формування цілісної системи професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей здобувачів вищої освіти в специфічному сегменті юридичної практики організації та функціонування світових моделей судових систем, моделей судоустрою, особливостей побудови органів у сфері правосуддя, а також міжнародні стандарти в окресленій сфері.

Завдання:

- формування поглибленої системи теоретичних знань (концепцій, доктрин) щодо суду, судової влади та системи органів правосуддя як унікальних державно-правових феноменів;
- опанування системи класифікаційних ознак щодо типів судових систем та сутнісних характеристик кожного з них, особливостей судового процесу в країнах, що належать до континентальної, загальної, ісламської системи права;
- розуміння архітектури основних моделей правосуддя міждержавних

інтеграційних об'єднань та існуючих в світі альтернативних механізмів вирішення правових спорів;

- засвоєння основних тенденцій правового регулювання системи органів правосуддя – прокуратури та адвокатури;
- засвоєння науково-теоретичних підходів, практичних методів, прийомів професійної діяльності у застосуванні національного права та права зарубіжних країн;
- оволодіння інноваційними практиками, юридичною технікою тлумачення масиву нормативно-правових актів та судової практики Європейського Суду з прав людини.

Пререквізити: «Теорія держави та права», «Порівняльне правознавство», «Історія держави та права зарубіжних країн».

Кореквізити: «Порівняльне цивільне права», «Порівняльне кримінальне право», «Конституційне право зарубіжних країн».

Постреквізити: «Європейська конвенція по захисту прав людини та основоположних свобод», «Судова система Європейського Союзу», «Міжнародне правосуддя».

Мова навчання: українська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН 1. Демонструвати знання міжнародних стандартів організації і функціонування інституту судової влади, її змісту, функцій та ролі у суспільстві, їх відображення у національному законодавстві.

РН 2. Виокремлювати та аналізувати юридично значущі факти щодо правових стандартів організації та функціонування судових систем сучасності і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН 3. Демонструвати знання та розуміння особливостей вивчення порівняльного судового права як об'єкта науково-правових досліджень в юриспруденції.

РН 4. Здійснювати порівняння різних судових систем сучасності та вміти формулювати пропозиції, спрямовані на оптимізацію організації та кадрового добору суддів, гармонізацію національного законодавства, що регулює судову діяльність, з європейським.

РН 5. Характеризувати статус та повноваження компетентних органів, відповідальних за призначення суддів на посади.

РН 6. Використовувати міжнародні стандарти діяльності суду, у тому числі рішення Європейського суду з прав людини та інших міжнародних судів, у практичній діяльності.

РН 7. Виявити проблеми правового регулювання і пропонувати способи їх вирішення з використанням наявних знань відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.

РН 8. Демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання та природи міжнародного кримінального правосуддя, моделей міжнародної кримінальної юстиції.

РН 9. Надавати консультації щодо можливості застосування джерел права у правозастосовчій практиці України.

РН 10. Визначати роль та місце органів правосуддя (прокуратури та адвокатури) в національних правових системах.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародне право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК - 5. Здатність грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.

ЗК 6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.

ЗК 7. Навички використання інформаційних технологій і баз даних.

ЗК 11. Здатність приймати неупереджені і вмотивовані рішення.

ЗК 14. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності відповідно до соціальних статусів и модусів.

ЗК 15. Здатність реалізовувати функції у предметно-практичній діяльності.

Спеціальних компетентностей:

СК 2. Здатність критично осмислювати основні теорії, принципи і поняття у процесі застосування міжнародного права.

СК 3. Знання і розуміння процесів впливу міжнародного права на функціонування міжнародного співтовариства, взаємодії норм міжнародного права з іншими нормативними міжнародними системами.

СК 9. Здатність виявляти проблеми і працювати в основних сферах взаємодії міжнародного і національного права.

СК 11. Здатність сприяти здійсненню ідеї міжнародного правосуддя у міжнародно-правовому співтоваристві держав.

СК 12. Знання міжнародних судових органів як мирних засобів вирішення міжнародних спорів.

Програмних результатів навчання:

ПРН 6. Здійснювати аналіз законодавства України на відповідність нормам міжнародного права.

ПРН 14. Характеризувати системи універсальних та регіональних

міжнародних механізмів захисту прав людини.

ПРН 20. Здійснювати контроль за реалізацією юридичних рішень, застосовувати визначені юридичні процедури контролю.

ПРН 23. Демонструвати здатність до праці в міжнародно-правовому контексті.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Судові системи як предмет порівняльного судового права

Тема 1. Предмет, система та завдання курсу «Судові системи та порівняльне судове право»

Судові системи та судове право як предмет навчальної дисципліни.

Порівняльне судове право як юридична наука та навчальна дисципліна.

Необхідність вивчення порівняльного судового права на сучасному етапі в процесі професійної підготовки юриста-міжнародника.

Співвідношення курсу «Судові системи та порівняльне судове право» з іншими навчальними дисциплінами (порівняльне правознавство, організація судових та правоохоронних органів України, порівняльне цивільне процесуальне право, порівняльне кримінальне процесуальне право, порівняльне адміністративне процесуальне право).

Система курсу навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право».

Нормативно-правові джерела курсу навчальної дисципліни.

Тема 2. Судові системи як предмет порівняльного судового права

Суд, судова влада та судова система: розмежування понять.

Характерні ознаки судових систем.

Світові стандарти побудови судових систем.

Принципи побудови судових систем сучасності.

Типологія сучасних судових систем.

Трансформація функцій судової влади та їх реалізація через систему судів. Зміст «права на судовий захист» та його вплив на формування судових систем сучасності.

Адвокатура як інститут надання правової допомоги. Місце адвокатури в системі органів правосуддя.

Прокуратура в системі органів правосуддя. Моделі прокуратур у світі. Міжнародні стандарти організації та функціонування адвокатури та прокуратури.

Тема 3. Суддя – основний суб'єкт судової системи

Суддя як основний суб'єкт судової системи.

Доступ до суддівської професії: міжнародні стандарти.

Світові моделі підготовки та призначення суддів.

Основні права та обов'язки суддів: міжнародно-правовий аспект.

Загальновизнані обмеження щодо суддів.

Особливості притягнення суддів до юридичної відповідальності.

Модуль 2. Моделі судових систем країн світу

Тема 4. Система судоустрою України. Прокуратура України.

Інститут адвокатури України.

Українська модель судової системи: загальна характеристика.

Система судоустрою України.

Верховний Суд як найвищий судовий орган.

Конституційний Суд України: порядок формування, структура, компетенція.

Порядок формування суддівського корпусу та статус суддів.

Органи суддівського самоврядування.

Органи, що забезпечують функціонування судової системи в Україні.

Перспективи застосування правосуддя перехідного періоду в Україні.

Прокуратура та адвокатура України.

Тема 5. Судові системи країн-засновниць Європейського Союзу (на прикладі судової системи Франції та судової системи

Федеративної Республіки Німеччини)

Класифікація судових систем країн Європейського Союзу.

Особливості історичного формування судових систем держав континентальної (романо-германської) системи права.

Загальні риси континентальної моделі судової системи.

Особливості національних моделей правосуддя континентальної системи права.

Основні тенденції сучасної трансформації судових систем континентальної (романо-германської) системи права.

Конституційні засади судової системи ФРН. Особливості організації судової системи у ФРН. Система судів звичайної та адміністративної юрисдикції. Система судів юрисдикції з трудових та соціальних питань. Система судів з питань фінансової юрисдикції. Єдиний сенат верховних

судових установ. Статус суддів: професійні та непрофесійні. Особливості організації роботи та правового статусу апарату судів у ФРН. Органи, що забезпечують функціонування судів у ФРН.

Інститут прокуратури та адвокатури ФРН.

Конституційні засади судової системи Франції. Система судів загальної юрисдикції Франції. Система установ адміністративної юрисдикції у Франції. Суд у розв'язанні конфліктів. Установи правосуддя Парламенту. Контрольні повноваження суду відносно окремих заходів спеціальних служб. Інститут магістратури: магістрати, Вища рада магістратури.

Модель прокуратури та адвокатури Франції.

Тема 6. Системи органів правосуддя нових країн Європейського Союзу (Польщі, Латвії, Литви, Естонії)

Судова система Польщі, прокуратура та адвокатура. Система органів правосуддя Латвії. Судова система, адвокатура та прокуратура Литви. Система органів правосуддя Естонії. Судова система Хорватії: особливості організації судів загальної юрисдикції та спеціалізовані судові установи. Адвокатура та прокуратура Хорватії. Органи суддівського самоврядування Хорватії та управління судами.

Тема 7. Судові системи країн-кандидатів у члени Європейського Союзу

Вимоги Європейського Союзу до судових систем країн-кандидатів у члени ЄС та особливості їх виконання.

Конституційні засади судової системи Туреччини. Організаційна структура судоустрою Туреччини. Спеціалізована юрисдикція Туреччини. Суд з юрисдикційних конфліктів Туреччини. Конституційна юстиція в Туреччині. Правовий статус суддів в Туреччині. Модель прокуратури та адвокатури.

Система органів правосуддя Албанії: суди, прокуратура та адвокатура.

Система органів правосуддя Боснії та Герцеговини.

Система органів правосуддя Чорногорії.

Тема 8. Формування та розвиток інституту суду та суміжних правових інститутів в системі загального права (на прикладі судової системи Великої Британії та США)

Особливості історичного формування судових систем держав загальної (англо-американської) системи права.

Правові доктрини у формуванні моделі правосуддя загального права.

Статутне право в еволюції моделі правосуддя загального права.

Загальні риси та типологічні особливості організації судоустрою та судочинства в країнах загальної (англо-американської) системи права.

Основні тенденції сучасної трансформації судових систем загальної (англо-американської) системи права.

Правові засади судоустрою Великої Британії. Система судів Англії і Уельсу: суди графств, магістратські суди, Високий, Королівський та Апеляційний суди. Судова система Шотландії: суди нижчого рівня, вищі суди, спеціальні суди. Судова система Північної Ірландії. Суд Палати лордів. Суди спеціальної юрисдикції у Великій Британії (Суд коронера, трибунал з питань трудових відносин, Суд у справах про порушення свободи конкуренції, військові трибунали, церковні суди, інші спеціалізовані суди). Верховний Суд Великої Британії: порядок формування, структура, юрисдикція. Статус суддів: професійні та мирові. Суд присяжних.

Модель британської прокуратури.

Інститут адвокатури Британії.

Конституційні засади судової системи США. Процедура судового розгляду справ в США. Федеральна система судів: звичайна та спеціальна компетенція. Верховний суд США: організаційний статус, конституційна юрисдикція, остаточна апеляційна юрисдикція. Судові системи штатів: загальна характеристика, особливості взаємовідносин із федеральними судами. Статус суддів. Суд присяжних. Персонал суду.

Моделі американської прокуратури та адвокатури.

Тема 9. Система судоустрою, прокуратури та адвокатури країн Співдружності Незалежних Держав

Порівняльна характеристика судових систем держав СНД: Росія, Білорусь, Молдова, Казахстан. Органи Конституційної юрисдикції. Суди загальної юрисдикції. Статус суддів. Суд присяжних та народні засідателі. Органи прокуратури та адвокатура в зазначених країнах. Міжнародні судові органи пострадянського простору: моделі міждержавної взаємодії ООН, Співдружності Незалежних Держав, Євразійського економічного співтовариства та Митного союзу.

Тема 10. Модель судової системи в системі ісламського права

Витоки ісламської традиції правосуддя. Вплив ісламської школи права на становлення моделі судової системи. Загальні риси та типологічні особливості організації судоустрою, судочинства, прокуратури та адвокатури в країнах ісламського права. Основні тенденції сучасної трансформації судових систем в країнах ісламського права.

Модуль 3. Моделі правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань. Недержавна юстиція

Тема 11. Моделі правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань. Становлення судової моделі Суду Європейського Союзу. Моделі міжнародного кримінального правосуддя

Особливості організації моделі правосуддя в сучасних міжнародних інтеграційних об'єднаннях. Юридична сила рішень міжнародних судових інститутів та їх значення для правової системи окремих країн.

Європейський суд з прав людини: структура, компетенція, порядок звернення та прийняття рішень.

Етапи становлення наддержавної судової системи Європейського Союзу. Структура судової системи ЄС. Завдання та юрисдикція Суду ЄС. Порядок формування складу та статус судді Суду ЄС.

Природа міжнародного кримінального правосуддя. Моделі міжнародної кримінальної юстиції. Правовий статус, структура Міжнародного кримінального суду. Спеціальні міжнародні кримінальні трибунали ad hoc, утворені Радою Безпеки ООН. Змішана модель міжнародного кримінального правосуддя: види та особливості утворення та функціонування.

Тема 12. Недержавна юстиція

Поняття та види органів недержавної юстиції, її призначення та місце в правовій системі країни. Квасисудові установи: поняття, види та призначення. Інститути медіації та пробації. Зміст «відновлювального правосуддя». Третейські суди як різновид недержавної юстиції: Росія, Україна, США, Франція, Німеччина. Релігійні суди як різновид недержавної юстиції: церковні та релігійні суди. Суди, що функціонують на засадах звичаєвого права (Казахстан, Киргизія, країни Тропічної Африки та Океанії).

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
Л		ПЗ	СРС	Л		ПЗ	СРС	
Модуль 1. Судові системи як предмет порівняльного судового права								
Тема 1. Предмет, система та завдання навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне	7	2	2	3	6			6

судове право»								
Тема 2. Судові системи як предмет порівняльного судового права	13	4	4	5	10	2	2	6
Тема 3. Суддя як основний суб'єкт судової системи	7	2	2	3	10	2	2	6
<i>Разом</i>	<i>27</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>11</i>	<i>26</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>18</i>
Модуль 2. Моделі судових систем країн світу та правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань								
Тема 4. Судова система України. Прокуратура України. Інститут адвокатури в Україні.	10	2	4	4	9	2		7
Тема 5. Судові системи країн-засновниць Європейського Союзу (на прикладі судової системи Франції та судової система Федеративної Республіки Німеччини)	8	2	2	4	7			7
Тема 6. Системи органів правосуддя нових країн Європейського Союзу (Польщі, Латвії, Литви, Естонії)	5	1	1	3	7			7
Тема 7. Судові системи країн-кандидатів у члени Європейського Союзу	5	1	1	3	7			7
Тема 8. Формування та розвиток інституту суду та суміжних інститутів в системі загального права (на прикладі судової системи Великої Британії та США)	7	2	2	3	7			7
Тема 9. Системи судоустрою, адвокатури та прокуратури країн Співдружності Незалежних Держав	5	1	1	3	7			7
Тема 10. Модель судової системи в системі ісламського права	5	1	1	3	7			7
<i>Разом</i>	<i>45</i>	<i>10</i>	<i>12</i>	<i>22</i>	<i>51</i>	<i>2</i>		<i>49</i>
Модуль 2. Моделі правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань. Недержавна юстиція								
Тема 11. Моделі правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань. Становлення судової моделі Суду Європейського Союзу. Моделі міжнародного кримінального правосуддя	11	3	4	4	7			7

Тема 12. Недержавна юстиція	7	1	2	4	6			6
<i>Разом</i>	<i>18</i>	<i>4</i>	<i>6</i>	<i>8</i>	<i>13</i>			<i>30</i>
Усього годин / кредитів ECTS	90 / 3	22	26	42	90 / 3	6	4	80

5. Темі лекційних і практичних занять

5.1. Темі лекційних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Судові системи як предмет порівняльного судового права			
Тема 1. Предмет, система та завдання навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право»	1. Предмет, система та завдання навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право»	2	
Тема 2. Судові системи як предмет порівняльного судового права	2.1. Судова влада, судова система, судове право: розмежування категорій.	2	
	2.2. Міжнародні стандарти та принципи побудови судових систем сучасності	2	2
Тема 3. Суддя як основний суб'єкт судової системи	3. Суддя як основний суб'єкт судової системи	2	2
Модуль 2. Моделі судових систем країн світу та правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань			
Тема 4. Судова система України. Прокуратура України. Інститут адвокатури в Україні.	4. Судова система України. Прокуратура України. Інститут адвокатури в Україні.	2	2
Тема 5. Судові системи країн-засновниць Європейського Союзу (на прикладі судової системи Франції та судової система Федеративної Республіки Німеччини)	5. Судові системи країн-засновниць Європейського Союзу (на прикладі судової системи Франції та судової система Федеративної Республіки Німеччини)	2	
Тема 6. Система органів правосуддя нових країн Європейського Союзу (Польщі, Латвії, Литви, Естонії)	6. Система органів правосуддя нових країн Європейського Союзу (Польщі, Латвії, Литви, Естонії)	1	
Тема 7. Судові системи країн-кандидатів у члени Європейського Союзу	7. Судові системи країн-кандидатів у члени Європейського Союзу	1	
Тема 8. Формування та розвиток інституту суду та суміжних	8. Формування та розвиток інституту суду та суміжних	2	

інститутів в системі загального права (на прикладі судової системи Великої Британії та США)	інститутів в системі загального права (на прикладі судової системи Великої Британії та США)		
Тема 9. Система судоустрою, адвокатури та прокуратури країн Співдружності Незалежних Держав	9. Система судоустрою, адвокатури та прокуратури країн Співдружності Незалежних Держав	1	
Тема 10. Модель судової системи в системі ісламського права	10. Модель судової системи в системі ісламського права	1	
Модуль 3. Моделі правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань. Недержавна юстиція			
Тема 11. Моделі правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань. Становлення судової моделі Суду Європейського Союзу. Моделі міжнародного кримінального правосуддя	11.1. Моделі правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань. Становлення судової моделі Суду Європейського Союзу.	2	
	11.2. Моделі міжнародного кримінального правосуддя	1	
Тема 12. Недержавна юстиція	12. Недержавна юстиція.	1	
Усього		22	6

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Судові системи як предмет порівняльного судового права			
Тема 1. Предмет, система та завдання навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право»	1. Предмет, система та завдання навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право»	2	
Тема 2. Судові системи як предмет порівняльного судового права	2.1. Судова влада, судова система, судове право: розмежування категорій.	2	
	2.2. Міжнародні стандарти та принципи побудови судових систем сучасності	2	2
Тема 3. Суддя як основний суб'єкт судової системи	3. Суддя як основний суб'єкт судової системи	2	2
Модуль 2. Моделі судових систем країн світу та правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань			
Тема 4. Судова система України. Прокуратура України. Інститут адвокатури України.	4.1. Система судоустрою України, прокуратура та адвокатура.	2	

	4.2. Правовий статус суддів в Україні	2	
Тема 5. Судові системи країн-засновниць Європейського Союзу (на прикладі судової системи Франції та судової система Федеративної Республіки Німеччини)	5. Судові системи країн-засновниць Європейського Союзу (на прикладі судової системи Франції та судової система Федеративної Республіки Німеччини)	2	
Тема 6. Система органів правосуддя нових країн Європейського Союзу (Польщі, Латвії, Литви, Естонії)	6. Система органів правосуддя нових країн Європейського Союзу (Польщі, Латвії, Литви, Естонії)	1	
Тема 7. Судові системи країн-кандидатів у члени Європейського Союзу	7. Судові системи країн-кандидатів у члени Європейського Союзу	1	
Тема 8. Формування та розвиток інституту суду та суміжних інститутів в системі загального права (на прикладі судової системи Великої Британії та США)	8. Формування та розвиток інституту суду та суміжних інститутів в системі загального права (на прикладі судової системи Великої Британії та США)	2	
Тема 9. Система судоустрою, адвокатури та прокуратури країн Співдружності Незалежних Держав	9. Система судоустрою, адвокатури та прокуратури країн Співдружності Незалежних Держав	1	
Тема 10. Модель судової системи в системі ісламського права	10. Модель судової системи в системі ісламського права	1	
Модуль 3. Моделі правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань. Недержавна юстиція			
Тема 11. Моделі правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань. Становлення судової моделі Суду Європейського Союзу. Моделі міжнародного кримінального правосуддя	11.1. Моделі правосуддя міждержавних інтеграційних об'єднань. Становлення судової моделі Суду Європейського Союзу.	2	
	11.2. Моделі міжнародного кримінального правосуддя	2	
Тема 12. Недержавна юстиція	12. Недержавна юстиція.	2	
Усього		26	4

6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу

навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист портфоліо практики Європейського суду з прав людини, захист реферату за ініціативи студента тощо. За результатами практичних занять по кожному з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка за кожен модуль – 15 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

- проводяться два колоквіуми. Максимальна кількість балів з кожного колоквіуму становить 20 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для **самостійної роботи** (опрацювання статистичних даних практики Європейського суду з прав людини, звітів державних органів України щодо стану розгляду національними судами справ різних категорій; підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей; участь у засіданні гуртка із судового права на кафедрі судоустрою та прокурорської діяльності; проходження он-лайн курсів із судового права; проведення дослідження (проекту) з вузької проблематики з подальшою його презентацією тощо). Робота є індивідуальною та самостійною, а отже співавторство студентів та інші форми надання допомоги один одному не допускаються. При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний додержуватися правил щодо академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату. Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 15.

Формою **підсумкового контролю** знань студентів з дисципліни є залік, що виставляється на основі результатів поточного контролю та виконання завдань самостійної роботи. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент отримує залік, становить 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль					Самостійна робота студентів	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття						
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Колоквіум № 1	Колоквіум № 2		
max 15	max 15	max 15	max 20	max 20	max 15	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті (за	Max 15	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	12-14	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	9-11	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.

модуль)	6-8	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0-5	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 15	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	13-14	В роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	11-12	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	10	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	9	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0-8	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.
	Колоквіум	Max 20
18-19		Результати опрацювання матеріалу високі, але незначна кількість несуттєвих помилок.
16-17		Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
14-15		Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
12-13		Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
Min 0-11		Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Судові системи та порівняльне судове право» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	зараховано	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною	зараховано	

	кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти

1. Основні принципи незалежності судових органів (Схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 року).

2. Рекомендації щодо ефективного впровадження Основних принципів щодо незалежності судових органів (прийняті резолюцією Економічної та соціальної Ради ООН 1989/60 та схвалені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 44/162 від 15 грудня 1989 року).

3. Європейська хартія про статус суддів (Рада Європи, 1998 р.).

4. Пояснювальна записка до Європейської хартії про статус суддів, від 10 липня 1998 року.

5. Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки (ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 р. на 1098 засіданні заступників міністрів).

6. Висновок №1 (2001) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо стандартів незалежності судової влади та незмінюваності суддів.

7. Велика хартія суддів.

8. Консультативна рада європейських суддів. Основні принципи (прийнята у Страсбурзі, 17 листопада 2010 року КРЄС (2010)).

9. Київські Рекомендації ОБСЄ щодо незалежності судової системи в країнах Східної Європи, Південного Кавказу та Центральної Азії (Київ, 23-25 червня 2010 р.).

10. Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) «Європейські стандарти в сфері судочинства — систематичний огляд» (3 жовтня 2008, CDL-JD (2008) 002).

11. Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) щодо незалежності судової системи, частина I: незалежність суду (прийнята Венеціанською комісією на 82-му пленарному засіданні (Венеція, 12-13 березня 2010 р.).

12. Монреальська універсальна декларація щодо незалежності правосуддя (Перша світова конференція щодо незалежності правосуддя, Монреаль, 1983 р.).

13. Загальна (Універсальна) хартія судді, ухвалена 17 листопада 1999 р. Центральною Радою Міжнародної Асоціації Суддів в Тайпеї (Тайвань) 17 листопада 1999 року.
14. Статут суддів в Європі (Європейська асоціація суддів) (1997).
15. Бангалорські принципи поведінки суддів (схвалені резолюцією 2006/23 Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року).
16. Висновок №3 (2002) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо принципів та правил, які регулюють професійну поведінку суддів, зокрема, питання етики, несумісної поведінки та безсторонності.
17. Доповідь Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) щодо призначення суддів (ухвалена Венеціанською комісією на її 70-ому пленарному засіданні, Венеція, 16-17 березня 2007 р.).
18. Висновок №15 (2012) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо спеціалізації суддів.
19. Висновок №17 (2014) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи про оцінювання роботи суддів, якості правосуддя та повагу до незалежності судової влади (Страсбург, 24 жовтня 2014 р.).

7.2. Література

Основна література

1. Порівняльне судове право: навч. посіб. / І. Є. Марочкін [та ін.]; за ред.: І. Є. Марочкіна, Л. М. Москвич. Х.: Право, 2008. 112 с.
2. Організація судових та правоохоронних органів : підручник / за ред.: І. Є. Марочкіна ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". - Х. : Право, 2014. - 448 с.
3. Назаров І. В. Судові системи країн Європейського Союзу та України: генезис та порівняння: монографія. Х.: ФІНН, 2011. 432 с.
4. Молдован В. В. Судоустрій: Україна, Велика Британія, Російська Федерація, США, ФРН, Франція. Судові органи ООН: навч. посіб. / В. В. Молдован, А. В. Молдован; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 364 с.
5. Кравчук М. В. Правова система США: научное издание / М. В. Кравчук ; Міністерство освіти і науки України, Тернопільська академія народного господарства. Київ: Нора-друк, 2004. 136 с.
6. Апарова Т. В. Суды и судебный процесс Великобритании. Англия, Уэльс, Шотландия. М.: Триада, 1996. 156 с.
7. Батова С. А. Судебная система России. М.: Дело, 2001. 332 с.
8. Боботов С. В. Правосудие во Франции. М.: ЕАВ, 1994. 198 с.
9. Комарова Т. В. Суд Європейського Союзу: розвиток судової системи та практики тлумачення права ЄС: монографія. Харків: Право, 2018. 528 с.
10. Комарова Т. В. Юрисдикція Суду Європейського Союзу: монографія. Харків: Право, 2010. 360 с.

11. Джинджер Э. Ф. Верховный суд и права человека в США. М.: Юрид. лит., 1981. 324 с.
12. Марченко М.Н. Европейский Союз и его судебная система: монография. Москва: Проспект, 2012. 288 с.
13. Михайлов А. М. Судебная власть в правовой системе Англии. М.: Юрлитинформ, 2009. 344 с.
14. Мідор Д. Д. Суди в Сполучених Штатах: пер. з англ. Сент-Пол, Міннесота: Вест Паблішинг Ко., 1993. 85 с.
15. Правосудие в современном мире: монография / под ред., В.М. Лебедева, Т.Я. Хабриевой. М.: Норма: ИНФРА-М, 2012. 704 с.
16. Романов А.К. Право и правовая система Великобритании: уч. пособие. М.: ФОРУМ, 2010. 28 с.
17. Судебные системы европейских стран: справочник / пер. с фр. Д. И. Васильева, с англ. О. Ю. Кобякова. М.: Междунар. отношения, 2002. 336 с.
18. Судебные системы западных государств / Ю. П. Урьяс, В. А. Туманов, С. А. Егоров [и др.]. М.: Наука, 1991. 235 с.
19. Хайде В. Система правосудия Федеративной Республики Германия. Бонн: Герм. фонд междунар. прав. сотрудничества, 1995. 111 с.
20. Шишкін В. І. Судові системи країн світу: навч. посіб.: у 3 кн. К.: Юрінком Інтер, 2001.
21. Прилуцький С. В. Судова система Республіки Польща / С. В. Прилуцький // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2004. – № 6(32). – С. 53–64.
22. Паліюк В. П. Міжнародні судові установи і захист прав людини та основних свобод. Миколаїв: Атол, 2006. 180 с.
23. Європейський Суд з прав людини. Організація, процедура, правила звернення. Київ: Вид. Дім «Ін Юре», 2000. 16 с.

Додаткова література

1. Москвич Л. М. Судові системи світу: класифікація й загальна характеристика. *Проблеми законності*. Вип. 96. 2008. С. 202-209.
2. Шокіна Т. В. Суди у системі мусульманського права. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2004. № 1. С. 92-103.
3. Каширкина А. А. Отправление правосудия международными судебными органами на постсоветском пространстве. *Журнал российского права*. 2012. № 3. С. 92-104.
4. Галицкий И. Система международных судебных учреждений: от Международного суда ООН до Европейского суда по правам человека (юрисдикция, подсудность, процесс и процедура). *Юридична газета*. 2013. № 10 (5 березня). С. 41-43.
5. Бондарев И. М. Система международных судебных учреждений: учеб. пособ. Москва: Юркнига, 2004. 288 с.
6. Рябзин А. А. Принципы организации и функционирования судебной власти в зарубежных странах. *Современное право: научно-практический журнал*. 2014. № 2. С. 114-118.

7. Русанова І. О. Суд присяжних в Україні: проблеми становлення та розвитку: монографія. Харків: Вид. дім "ІНЖЕК", 2005. 184 с.
8. Городовенко В. В. Принципи судової влади: монографія. Харків: Право, 2012. 448 с.
9. Сердюк В. В. Співвідношення принципів побудови системи судів загальної юрисдикції. *Держава і право. Юридичні і політичні науки: зб. наук. пр.* 2012. Вип. 56. С. 142-147.
10. Овчаренко О. М. Доступність правосуддя та гарантії його реалізації: монографія. Харків: Право, 2008. 304 с.
11. Михайлов А. М. Сравнительное правоведение: догма романо-германского права: учебное пособие для бакалавриата и магистратуры. 2-е изд. Москва: Издательство Юрайт, 2019. 465 с.
12. Давид Р. Основные правовые системы современности / Р. Давид, К. Жоффре-Спинози; пер. с фр. В.А. Туманова. М.: Междунар. отношения, 1996. 400 с.
13. Леже Раймон. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход. М.: Волтерс Клувер, 2009. 584 с.
14. Погребняк С. Вплив судової практики на юридичні акти в романо-германській правовій сім'ї. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. №4 (35). Х.: Право, 2003. С. 92-99.
15. Яровая М. В. Особенности судебных систем Франции, ФРГ, Великобритании и Нидерландов. *Российская юстиция*. 2006. № 3. С. 68-70.
16. Марченко М. Н. Европейский Союз и его судебная система: монография. Москва: Проспект, 2012. 288 с.
17. Цахло М. Судова система ФРН. *Юридичний журнал*. 2004. № 9. С. 101-110.
18. Рижков Г. Правосуддя в Федеративній Республіці Німеччина. *Вісник господарського судочинства*. 2014. № 6. С. 74-82.

7.3. Интернет-ресурси

- Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/>
- Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).
- Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
- Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
- Офіційна сторінка Суду справедливості Європейського Союзу. URL: <http://www.curia.europa.eu>
- Офіційний веб-портал «Судова влада України». URL: <http://court.gov.ua/>.
- Офіційний портал Верховного Суду США. URL: <http://www.supremecourt.gov/>
- Офіційний портал Конституційного Суду РФ. URL: <http://www.ksrf.ru>
- Офіційний портал Верховного суду РФ. URL: <http://www.supcourt.ru>
- Офіційний портал Європейського суду з прав людини. URL: <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>

Офіційний портал Економічного Суду СНД. URL: <http://www.sudsng.org>
 Офіційний портал Міжнародного кримінального Суду. URL:
<http://www.icc-cpi.int/Pages/default.aspx>
 Правова система Великої Британії. URL:
<http://velikobritaniya.org/blogsection/pravovaya-sistema-velikobritanii/>
 Правова система Німеччини. URL:
<http://germaniya.net/blogcategory/pravovaya-sistema-germanii/>
 Судова система Франції. URL: <http://france.allcourts.ru/index.htm>
 Судова система Туреччини. URL: http://www.gmu-countries.ru/asia/turkey/sudebnaya_sistema.html

7.4. СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри
 судоустрою та прокурорської діяльності.
 URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=73:kafedra-sudoustriiu-ta-prokurorskoi-diialnosti&Itemid=151

7.5. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Відкритий доступ до он-лайн ресурсів Oxford University Press, до
 Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система
 аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного
 комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).